
LUONTOARVOJEN PERUSSELVITYS

JM-Ympäristötutkimus 2001

1. AINEISTO JA MENETELMÄT

Luontoselvityksen tarkoituksena oli tuottaa pohja-aineistoa Askaisten kunnan alueelle laadittavaa yleiskaavaa varten. Selvityksen taustaksi käytiin kirjallisuustietojen perusteella läpi vanhat alueelta laaditut selvitykset. Pääasiassa Lounais-Suomen ympäristökeskukselta saatu materiaali käsitti Natura 2000 suojeluohjelman aineiston, lehtojensuojeluohjelman aineiston, kallioalueiden inventoinnin (Husa & Heikkinen) ja perinnemaisemaselvityksen aineiston (Lehtomaa 2000). Lisäksi tausta-aineistona käytettiin mm. metsähallituksen Natura-alueilta ja osittain myös niiden lähiympäristöstä tehtyjä selvityksiä (Matikainen & Lievonen).

Alueelta on julkaistu poikkeuksellisen vähän tietoa uhanalaisesta tai edes harvinaisesta eliölajistosta. Selvityksessä keskityttiin nisäkkäitä, lintuja ja putkilokasveja koskevaan uhanalaistietoon. Muita eliöryhmiä ei selvitetty, joskin näistäkin ryhmistä saattaa löytyä tietoa mm eläinmuseoiden kokoelmista. Erityisesti Lempisaaren tammialueella esiintyy todennäköisesti Suomessa harvinaista tammesta riippuvaista eliölajistoa.

Askaisten alueelta ei ole aiemmin tehty minkäänlaista luontokohteiden selvitystä. Kaikkien arvokkaiden kohteiden kartoitus näinkin laajalta alueelta vaatisi vähintään kuukauden maastotyön, johon tässä selvityksessä ei ollut resursseja.

Tässä selvityksessä inventoitiin kaikki uuden luonnonsuojelulain määrittelemät luontotyytit. Erytishuomio annettiin jalopuulehdot ja pähkinälehdot luontotyypeille, joita alueelta löytyikin yhteensä 5 kohdetta. Kohteet kuvattiin lyhyesti ja ne rajattiin kartalle. Pieniä katajaketoja on alueella runsaasti mutta kartoituksessa mukaan otettiin vain yksi selkeästi muita laajempi ja edustavampi kohde. Merenrantaniitty luontotyyppiä löytyy enää vain alueen natura-kohteista, joita ei tässä selvityksessä uudelleen inventoitu. Yksittäisiä maisemapuita tai puuryhmiä ei selvitetty.

Metsälain kohteita ei erikseen selvitetty, koska niiden selvitys kuuluu metsäviranomaisille. Käytännössä metsälain kohteet inventoidaan viimeistään hakkuusuunnitelman yhteydessä tai metsäsuunnitelmaa laadittaessa. Reheviä metsälain luontotyyppijä on alueella jäljellä hyvin vähän. Selvityksen yhteydessä ei löytynyt esim. yhtään luonnontilaista tervaleppäkorpea. Sen sijaan karuja luontotyyppijä kuten avokallioita tai pieniä avosuolaikkuja on jo maastokartan perusteella kunnan alueella kymmenittäin.

2. LUONNON JA MAISEMAN YLEISPIIRTEET

Askaisten eteläosa kuuluu hemiboreaalisen vyöhykkeen lievästi mereiseen osaan. Tätä vyöhykettä kutsutaan yleisesti myös tammivyöhykkeeksi. Tälle alueelle tyypillisiä luontotyyppijä ovat lajistollisesti rikkaat tammilehdot, lehtoniityt ja kedot. Suurin osa tammivyöhykkeen lehdoista on raivattu viljelyksiksi jo satoja vuosia sitten. Jäljellä olevat lehdot sijaitsevat usein mäkien ja kallioiden reunoilla paikoissa, joissa viljely on pinnanmuodon ja kivikkoisuuden takia vaikeaa. Tammivyöhykkeen karuilla kasvupaikoilla on usein myös oma erityispiirteensä. Laajoja kallioalueita peittää

kitukasvuinen männikkö ja avokallioita on runsaasti. Kallioiden kasvipeite on jäkälävaltaista, putkilokasveja on yleensä niukalti. Putkilokasvilajit ovat yleensä lounaiselle rannikkoalueelle tyypillisiä lajeja, kuten esimerkiksi kalliohatikka, jonka löytää Askaistenkin kallioilta helposti.

Eteläosaa lukuunottamatta lukuun ottamatta koko Askainen kuuluu havumetsävaltaiseen eteläborealiseen, ilmastoltaan neutraaliin kasvillisuusvyöhykkeeseen. Kallioperä on pääosin hapanta graniittia, eikä ravinteikkaita kivilajeja, kuten kalkkikiveä ole ollenkaan. Metsäsaarekkeet ovat pääosin melko karuja ja reheviä tai kosteapohjaisia alueita on hyvin vähän. Hyvin pienialaisia lehtomaisia laikkuja tavataan siellä täällä ympäri Askaista, mutta ne ovat lajistollisesti melko vaatimattomia. Luonnontilaisista ympäristöistä merkittävimpiä ovat laajat merenlahdet, joista melkoinen osa kuuluu Natura 2000 suojeluohjelmaan.

Askaisten vanha asutushistoria näkyy hyvin alueen maisemassa ja eliölajistossa. Ihmisen luomia perinnebiotooppeja kuten ketoja ja laidunalueita on kuitenkin jäljellä enää hyvin vähän. Useimmat näistä kohteista ovat katajaketoja, jotka useimmiten sijaitsevat asutuksen läheisyydessä tai sitten aiemmin laidunnettuja merenrantaniittyjä. Perinnebiotooppien lajistoon kuuluu useita vähentyneitä kasvi ja eläinlajeja.

Askaisten maisemakuva on Lounais-Suomea tyypillisimmillään. Lähes kaikki peltomaaksi soveltuva alue on raivattu ja jäljellä olevat metsäsaarekkeet ovat kallioisia ja viljelyyn kelpaamattomia. Alueen suot on luultavasti kuivattu jo vuosisatoja sitten ja jäljellä on vain kalliomäkien väliin sijoittuvia hyvin pienialaisia suoilaikkuja.

3. NATURA 2000 -KOHTEET

Natura 2000 -ohjelman avulla pyritään vaalimaan luonnon monimuotoisuutta Euroopan unionin alueella. Suojeluohjelman avulla pyritään sekä säilyttämään arvokkaita luontotyyppisiä, että suojelemaan uhanalaisia kasvi- ja eläinlajeja. Ohjelman pohjana on ollut Euroopan yhteisön luonto- ja lintudirektiivit, joidenka perusteella ympäristöministeriö on valmistellut Suomen ehdotuksen Natura 2000 verkostoon sisällytettävistä alueista. Natura 2000 ohjelma on toistaiseksi vielä keskeneräinen ja siihen tulee vielä muutoksia ennen lopullista versiota.

Natura-alueet poikkeavat monella tavoin perinteisistä luonnonsuojelualueista. Natura 2000-verkosta koskevat säännökset eivät pääsääntöisesti rajoita yksityisten ihmisten tavanomaista maankäyttöä, kuten maa ja metsätaloutta, kalastusta tai asumista. Säännökset eivät myöskään suoranaisesti vaikuta Natura kohteiden tämänhetkiseen käyttöön eivätkä alueiden käyttöä koskeviin, voimassa oleviin lupiin.

Toisaalta jos jokin hanke joko yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa todennäköisesti merkityksellisesti heikentää Natura-alueen niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on ehdotettu Natura 2000 verkostoon, hankkeen vaikutukset tulee arvioida. Viranomaisen ei saa myöntää lupaa tai vahvistaa suunnitelmaa jos arviointi osoittaa luonnonarvojen merkityksellisesti heikentyvän. Natura 2000-verkoston luonnonarvojen säilyttäminen saattaa aiheuttaa rajoituksia myös verkostoon otetun alueen ulkopuolella. Siksi hankkeiden arviointivelvoite koskee myös verkoston ulkopuolisia hankkeita ja suunnitelmia.

Vaikka Natura-alueet ovat suhteellisen suurikokoisia verrattuna aikaisempiin kansallisiin suojelukohteisiin, on muistettava, että suurin osa Natura-alueista on jo aiemmin ollut mukana kansallisissa suojeluohjelmissa.

Askaisten alueella sijaitsee kaksi Natura-kohdetta. Askaisten itäreunalla sijaitseva Oukkulanlahden Natura-alue (FI0200150) ulottuu myös Lemun ja Maskun kuntien alueelle. Louhisaarenlahden alue kuuluu erilliskohteena Mietoistenlahden natura-alueeseen. Tämän selvityksen yhteydessä ei näitä kohteita erikseen

inventoitu. Natura-alueiden sisällä olevia mahdollisesti suojeltavia luontotyyppejä ei myöskään rajattu, mutta natura-kohteiden lyhyen esittelyn yhteydessä on esitetty näistä arvio.

Oukkulanlahti (FI0200150)

Oukkulanlahden Natura-alue käsittää Askaisten kunnan puolella Rukanaukon alueen. Kohde koostuu useista matalista ja umpeutuvista ruovikkolahdista sekä laajoista rantaniityistä. Alueen pesimälinnusto on tiheä ja lajistoltaan poikkeuksellisen monipuolinen. Erityisesti ruovikoissa pesivä linnusto on runsas. Pesivä vesilinnusto on monilajinen ja sen riistantuottopistearvo on korkea. Lahdilla on myös tärkeä merkitys kalojen kutualueena. Alueen arvoa lisää sen yhtenäisyys ja suuri pinta-ala. Oukkulanlahti muodostaakin suurimman yhtenäisen merenlahdista koostuvan kokonaisuuden Lounais-Suomessa. Pesimälinnuston lisäksi kohteen arvoa korottaa sen tärkeä merkitys lintujen muutonaikaisena levähdys- ja ruokailualueena. Lähiseudun avarilla peltoaukeilla on myös tärkeä merkitys lintujen levähdys- ja ruokailualueina.

Pesimälinnustoon kuuluu useita lintudirektiivin liitteen 1 lajeja: ruskosuohaukka, niittysuohaukka, luhtahuitti, suokukko, kurki, harmaapäätikka, palokärki, pikkulepinkäinen ja peltosirkku. Suomessa harvinaisia tai vähälukuisia pesimälintuja ovat mm heinätavi, käenpiika ja rastaskerttunen.

Lahden ehdottomasti tärkein pesimälintu on niittysuohaukka. Kesällä 1999 Oukkulanlahden alueella varmistettiin kaksi onnistunutta pesintää ja myös vuonna 2000 alueella oli 2 reviiriä.. Niittysuohaukkoja pesii Suomessa vuosittain vain muutamia pareja ja lajin koko maailmankanta on taantumassa kosteikkojen vähenemisen vuoksi,

Mietoistenlahti (FI0200089)

Kaksiosainen Natura-alue, jonka eteläisin osa sijaitsee Askaisten kunnan alueella. Askaisissa natura-alue käsittää Louhisaaren merenlahden ja rantaniityt. Alueeseen kuuluu myös perinnemaisemaselvityksessä (Lehtomaa 2000) kuvattu Louhisaaren rantalaidun, jossa on järeää tervaleppää kasvava hakamaalaidun.

Kohde sisältyy Naturaan lintudirektiivin (79/409/ETY) perusteella EU:n komissiolle ilmoitettuna linnustonsuojelualueena eli SPA-alueena (Special Protection area). Alue kuuluu lisäksi kansalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan kansainvälisesti arvokkaana kohteena (lintuvesityöryhmä 1981).

Louhisaarenlahden linnustosta ei ole tehty systemaattista pesimälinnustoselvitystä, mutta muutamasta uhanalaisesta lajista on olemassa julkaistuja tietoja (niittysuohaukka, kurki).

4. UUSI LUONNONSUOJELULAKI

Vuonna 1997 astui voimaan uusi luonnonsuojelulaki, joka korvasi vanhan, vuodelta 1923 peräisin olleen vanhan lain. Uuden lain tarkoituksena on selventää aiemmin osin ristiriitaista luonnonsuojelusäädäntöä ja ajanmukaistaa se vastaamaan paremmin nykyajan vaatimuksia. Suomi on sitoutunut noudattamaan kansainvälisiä suojelusopimuksia, johon uusi laki antaa paremmat mahdollisuudet. Jäsenyys Euroopan Yhteisössä toi mukanaan luonto- ja lintudirektiivit, jotka huomioidaan uudessa luonnonsuojelulaissa. Uuden luonnonsuojelulain keskeisimpiä tavoitteita on luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja sen huomioon ottaminen kaikissa ihmisen toiminnoissa.

Luonnonsuojelulain tavoitteena oleva vaatimus luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä konkretisoituu uusien luontotyyppien suojelussa. Luonnonsuojelulain neljäs luku sisältää luettelon lain perusteella suojeltavista luontotyypeistä ja niiden suojeluun liittyvistä säädöksistä. Luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia luontotyyppisiä ei saa muuttaa niin, että niiden ominaispiirteiden säilyminen vaarantuu.

5. LUONNONSUOJELULAIN LUONTOTYYPIT

Luontaisesti syntyneet, merkittävilta osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt

- metsikkö on luontaisesti syntynyt, ei istutettu
- alueella kasvaa jaloja lehtipuita runkomaisina puina vähintään 20 kappaletta hehtaarilla
- kohde on yhtenäinen ja helposti rajattavissa
- runkomaisen tammen läpimitta on 1,3 metrin korkeudella vähintään 20 cm
- muiden jalopuiden läpimitta on 1,3 metrin korkeudella yli 7 cm

Pähkinäpensaslehdot

- alueella on vähintään kaksi metriä korkeita tai leveitä pähkinäpensaita vähintään 20 kappaletta hehtaarilla
- pähkinäpensaat kasvavat yhtenä tai useampana ryhmänä
- kasvusto on selkeästi rajattavissa

Tervaleppäkorvet

- alue on lähteinen tai tulvavaikutteinen, jatkuvasti kostea kohde
- valtapuuna yleensä tervaleppä
- suursaniaiset aluskasvillisuuden valtalajeja
- välikköpinnoilla kasvaa luhtakasveja, kuten vehkaa tai kurjenmiekkää
- rantojen tervaleppämetsiköt jäävät yleensä lain ulkopuolelle

Luonnontilaiset hiekkarannat

- luonnontilaisia hiekkarantoja meren tai järven rannalla
- riittävän laajoja, jotta niille on muodostunut sulkeutumaton hiekkarannan kasvillisuus
- alueella esiintyy hiekkarannoille tyypillisiä eliölajeja
- rantaa ei ole esim rakentamalla merkittävästi muutettu
- rannan maa-aines hiekkaa tai hietää

Merenrantaniityt

- luontaisesti tai perinteisen maankäytön, niiton ja laidunnuksen seurauksena syntyneitä avoimia matalakasvuisia ranta-alueita

Puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset hiekkadyynit

- muodostuneet tuulen kuljettamasta ja kasaamasta hiekasta

Katajakedot

- perinteisen maankäytön muovaamia, yleensä kuivia, joskus tuoreita niittyjä
- kedot ovat muokkaamattomia ja lannoittamattomia
- puustoltaan ja pensastoltaan puoliavoimia
- alueella esiintyy katajaa maisemallisesti merkittävässä määrin
- katajien välissä on kallio- tai niittykasvillisuutta

Lehdesniityt

- saaristoalueelle tyypillisiä, puustoisia, puoliavoimia ja useimmiten tuoreita niittyjä

- perinteisen karjanhoidon muovaamia, alueet joko laitumina tai niiltä on korjattu karjan talvirehua
- alueella vähintään viisi lehdestettyä puuta hehtaarilla
- lehdestetyssä puustossa on usein jaloja lehtipuita, koivuja ja tervaleppiä
- lajistonsa puolesta maamme monimuotoisempia elinympäristöjä

Avointa maisemaa hallitsevat suuret yksittäiset puut ja puuryhmät

- yksittäinen puu tai enintään viiden puun ryhmä
- puut järeärunkoisia, iäkkäitä, usein monihaaraisia ja laajalatvuksisia
- maisemallisesti merkittäviä puita

Kaikkia edellä mainittuja luontotyyppisiä ei maantieteellisistä syistä ole Askaisista löydettävissä. *Luonnontilaisia hiekkarantoja tai puuttomia tai luontaisesti vähäpuustoisia hiekkarantoja* ei Askaisten alueelta löydy. Myöskään *lehdesniittyjä* ei tavata. *Avointa maisemaa hallitsevia yksittäisiä puita tai puuryhmiä* löytyy Askaisten alueelta runsaastikkin. Osa niistä on talojen pihapuita tai ne sijaitsevat paikoilla missä ne todennäköisesti tulevat säilymään. *Merenrantaniitty-* luontotyyppiin kuuluvia kohteita löytyy Askaisista vielä natura-alueilta (Rukanaukko ja Louhisaarenlahti). *Luontaisesti syntyneitä jalopuumetsiköitä* löytyy Askaisten rannikkoalueen tammivyöhykkeeltä. *Pähkinäpensaslehtoja* löytyy tammivyöhykkeen alueelta, mutta ne kaikki ovat jo mukana tammilehtoina suojelluissa kohteissa. *Tervaleppäkorpia* tuskin alueella enää esiintyy, mutta sen sijaan hyvinkin edustavia tervaleppävaltaisia merenrantalehtoja alueelta löytyy (Eivät kuitenkaan ole suojeltavia luontotyyppisiä). *Katajaketoja* löytyy Askaisten alueelta mutta useimmat näistä kohteista vaativat ennallistamistoimenpiteitä ja nykytilassaan niitä ei kovin edustavina voi pitää. useitakin. Kaikki kohteet ovat perinteisen maankäytön muovaamia ja useat niistä sijaitsevat vanhoilla asuinpaikoilla). Asutuksen sisällä sijaitsevia katajaketoja, joissa suurin osa kohteesta on esim. talojen pihapiiriä tms. ei otettu mukaan selvitykseen.

Suurin osa tässä selvityksessä esitetyistä luontotyyppikriteerit täyttävistä kohteista on ollut aikaisemmin mukana jo lehtojensuojeluohjelmassa. Selvitys keskittyi erityisesti Lempisaaren ja Livonsaaren alueelle, jossa tammivyöhyke on parhaiten edustettuna. Perinnemaisemiin usein liittyvät luontotyypit, kuten katajakedot ja laidunnetut merenrantaniityt selvitettiin perinnemaisemaselvitystä (Lehtomaa 2000) pohja-aineistona käyttäen. Lisäksi kaikki suuremmat merenlahdet, joissa kartan mukaan on olemassa selvä laaja rantavyöhyke käytiin tarkastamassa maastossa. Tunnettujen matalakasvuisten rantaniittyjen lisäksi ei uusia luontotyyppi vaatimuksia täyttäviä kohteita enää löytynyt. Sen sijaan lähes kaikki aiemmin laidunnetut merenrantaniityt olisivat vielä ennallistettavissa.

Luontaisesti syntyneet, merkittäviltä osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt

Eryteisesti Lempisaaren ja Livonsaaren alueella kasvaa runsaasti Tammiä sekapuuna muun puuston joukossa. Eryteisesti Lempisaaren alueella mitat täyttäviä tammiä kasvaa monin paikoin 5-10 kpl/hehtaari ja paikoin runsaamminkin. Selviä tammilehtoja sen sijaan on varsin vähän tammen runsaudesta huolimatta.

Lempisaaren kartanon jalopuulehto

(Kuvaus ja rajaus lehtojensuojeluohjelman perusteella)

Alueen kuvaus

Lempisaaren kartanoon tiivistä liittyvä jalopuuvaltainen lehto, joka sijaitsee itään viettävällä rinteellä. Jalopuita alueella kasvaa useita kymmeniä, mutta niiden alkuperä saattaa olla osin istutusperäinen tai sitten ne ovat levinneet kartanon puistoalueelta.

Tammea, vuorijalavaa ja vaahteraa kasvaa suunnilleen yhtä paljon. Lisäksi paikalla kasvaa noin 20 suurta saarnea ja runsaasti saarnen taimia. Pensaskerroksen lajistoon kuuluu myös pähkinäpensasta. Aluskasvillisuuden lajisto tyypillistä tammilehdon lajistoa (valkovuokko, sinivuokko, pystykiurunkannus, kielo, kevätesikko ym.).

Louhisaaren Myllymäen tammilehto

(Kuvaus ja rajaus lehtojensuojeluohjelman perusteella)

Alueen kuvaus

Pienukko tammea kasvava voimakkaasti kulttuurivaikutteinen mäki. Alue rajautuu länsipuoleltaan ruovikkoiseen merenlahteen ja eteläpuoleltaan peltoon. Tammilehto sijoittuu mäen eteläpäähen , mutta myös mäen itärinteellä kasvaa tammea. Alueen pohjoisreunassa on myös pieni lehtorinne. Pensaskerroksessa kasvaa myös pähkinää . Aluskasvillisuuden lajisto tyypillistä tammilehdon lajistoa: valkovuokko, sinivuokko, kielo, pystykiurunkannus ja lehtonurmikka. Alueella kasvaa lehtojensuojeluohjelman inventointikaavakkeen mukaan myös lehtokielon ja kalliokielon risteymä (*Polygonatum multiflorum X odoratum*).

Kohde täyttää mahdollisesti uuden jalopuulehdot-luontotyyppin kriteerit, mutta kohde on voimakkaasti kulttuurivaikutteinen.

Kaitaisten kylän tammimäki (MISSÄ ?)

(Kuvaus ja rajaus lehtojensuojeluohjelman perusteella)

Alueen kuvaus

Nuokkuhelimikkä-linnunhernetyypin tammilehto, jossa kasvaa noin 30 kookasta tammea ja jonkin verran tammen taimia. Tammet kasvavat muun puuston (kuusi, rauduskoivu, mänty) seassa. Pensaskerroksen lajistoon ei kuulu lehtolajeja, mutta alueen reunalla kasvaa jonkin verran katajaa. Aluskasvillisuuden lehtolajistoon kuuluu keväinen linnunherne, valkovuokko ja sinivuokko.

Kohde on täyttää jalopuulehdot luontotyyppin vaatimukset ja on siten suojeltava luontotyyppi.

Tammelan tammi-pähkinälehto

(Kuvaus ja rajaus lehtojensuojeluohjelman perusteella)

Alueen kuvaus

Askaisten kirkolta noin 1.3 km kaakkoon sijaitseva peltosaareke, jonka eteläpäässä on tammea kasvava lehto. Tammea on myös sekapuuna peltosaarekkeen muissa osissa. Halkaisijaltaan yli 60 cm tammia noin 30 yksilöä. Pensaskerros hyvin kehittynyt ja sen peittävyys on paikoin yli 30 %. Lajistoon kuuluu lehtokuusama, taikinanmarja ja pähkinä, jota on runsaasti saarekkeen eteläosassa.

Aluskasvillisuuden lajisto tyypillistä tammilehdon lajistoa. Reunoilla kasvaa arkeofyytteihin eli muinaistulokkaiisiin luettava sikoangervo, jonka esiintyminen viittaa vanhaan asutukseen.

Kohde on täyttää jalopuulehdot luontotyyppin vaatimukset ja on siten suojeltava luontotyyppi.

Vuorlahden tammisaareke

(Uusi kohde)

Alueen kuvaus

Alueella kasvaa noin 70 tammea kapealla peltojen rajaamalla saarekkeella. Lisää tammia kasvaa päätien toisella puolella sijaitsevan talon pihapiirissä. Tammen lisäksi puustoon kuuluu rauduskoivuja ja mäntyjä. Reunoilla kasvaa myös pihlajaa ja jokunen tuomi.

Pensaskerroksen lajistoon kuuluu taikananmarja, orjanruusu ja kataja. Aluskasvillisuus on voimakkaasti kulttuurivaikutteista, mutta paikalla kasvavat kuivien lehtojen peruslajit. Päätien varressa kasvaa runsaasti sinivuokkoa ja keltamoaa. Saarekkeiden keskiosien kallioilla kasvaa mm sarmäkuisma, mäkikuisma, isomaksaruoho ja keto-orvokki (kevätlajistoa ei enää ollut havaittavissa). Saarekkeiden reunojen valtalajisto koostuu lehtonurmikasta ja nuokkuhelmikästä sekä kulttuurilajeista joista nurmirölli, nurmipuntapää ja nokkonen kasvoivat runsaina.

Kohde on täyttää jalopuulehdot luontotyyppin vaatimukset ja on siten suojeltava luontotyyppi

Jokilan tammi ja pähkinälehto

(Uusi kohde)

Alueen kuvaus

Velkuantien varressa, Lempisaaren kartanon risteyksen tuntumassa sijaitseva laaja tammi-pähkinälehto. Tammia ja pähkinäpensaita on kymmenittäin ja osa tammista on hyvin suurikokoisia. Alueella on sekä tuoretta hyvin rehevää lehtoa, että kuivahkoa rinnelehtoa. Tammen lisäksi puustoon kuuluu rauduskoivua, tervaleppää (merenpuoleisella reunalla) ja kuusta, jota on alueelta kannoista päätellen poistettu. Pensaskerroksen lajistoon kuuluu pähkinän lisäksi lehtokuusama, taikananmarja, mustaherukka, orjanruusu ja itäreunan kuivalla reunuksella kasvava yksinäinen, pienikokoinen iharuusu (*Rosa mollis*). Aluskasvillisuuden lajistoon kuuluvat kaikki tammilehtojen peruslajit. Tien pohjoispuolisella lehtoalueella huomio kiinnittyi kevätlinnunherneen runsauteen.

Aluetta on mahdollisesti aiemmin laidunnettu, sillä puuston rakenne ja alueen osittainen hakamaaluonne viittaavat siihen.

Alueen eliölajistoon kuuluneesta tammesta riippuvaista harvinaista eliölajistoa ja sen pesimälinnusto on luultavasti runsas ja monilajinen.

Katajakedot

Pienialaisia muutaman aarin kokoisia katajaketoja tai katajakasvustoja on Askaisten alueella luultavasti kymmeniä. Useimmat näistä kedoista sijaitsevat kuivilla metsänreunoilla, voimalinjojen alla tai asutuksen piirissä. Osa näistä kedoista on perinteisen maankäytön eli useimmiten metsälaidunnuksen aikaansaamia. Tällä hetkellä useimmat pienetkin katajakedot ovat umpeutumassa ja ketolajisto on korvautumassa tyypeä suosivalla jokapaikanlajistolla. Vain kaikkein kuivimmat katajakedot pysyvät ennallaan ilman aktiivista hoitamista.

Mattilan katajakedot

Kahdesta erillisestä saarekkeesta koostuva laaja katajaketoalue. Pohjoispuolinen saareke rajautuu maatalon pihapiiriin ja peltoihin. Eteläpuoleinen katajaketoalue sijaitsee peltosaarekkeessa, jossa on myös lato. Katajikot näkyvät Velkuantielle ja niillä on siten myös maisemallista merkitystä. Kummassakin saarekkeessa on kymmeniä kookkaita katajia, joista melkoinen osa on puu tai pylväsmäisiä. Katajien välissä on pieniä matalakasvuisempia ketolaikkuja, mutta erityisesti saarekkeiden reuna-alueet ovat lievästi rehevöityneet. Koska alue inventoitiin vasta loppusyksyllä,

ei kunnan lajistaselvitystä kyetty tekemään. Paikalla havaittiin kuitenkin huomionarvoisista lajeista mm: mäkitervakko, ketoneilikka, ahomansikka, pölkkyruoho, sikoangervo, mäkikaura ja ahdekaura. Näistä lajeista sikoangervo ja ahdekaura ovat arkeofyyttejä eli muinaistulokkaita ja niiden esiintyminen viittaa vanhaan asutukseen.

Luonnon - ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kalliokohteet Askaisissa

Vesi- ja Ympäristöhallitus inventoi vuosina 1991-1993 Varsinais-Suomen kallioalueet. Inventoinnin tarkoituksena oli löytää luonnon - ja maisemansuojelun kannalta arvokkaimmat kohteet. Tutkimusalueelta inventoitiin 532 aluetta, joista yli 200 kohteella oli merkittäviä suojelukriteerien mukaisia arvoja. Tutkimusraportissa näistä muodostettiin 171 suojelurajattua kallioaluetta tai useamman alueen sisältävää kallioaluekokonaisuutta. Alueiden suojeluarvoa määritettäessä arvioinnin päätekijöinä käytettiin geologis-geomorfologista arvoa, ekologis- biologista arvoa ja maisemallista arvoa sekä muita arvoja. Arvokkaat kohteet pisteytettiin viiteen luokkaan eli kaikkein arvokkain kohde sai arvosanan 1 ja vähemmän arvokkaat 2,3,tai 4. Tämän lisäksi luokiteltiin paikallisesti arvokkaat kalliokohteet luokkiin 5-7.

Askaisten kunnan alueella valtakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin kuuluu yksi kallioalue eli Samppaanvuori Livonsaaren keskiosissa. Kohde kuuluu arvoluokkaan 4 eli arvokkaisiin kallioalueisiin.

Kallioalueinventoinnissa löytyi Askaisista lisäksi paikallisesti arvokkaita kohteita 3. Näistä arvoluokkaan 5 eli kohtalaisen arvokkaisiin kallioalueisiin kuuluvat Käärmeenluolavuori, Lakiasuon kalliit ja Kattilavuori. Muita alueen kalliokohteita ei selvityksessä käsitelty.

Samppaanvuori

Arvoluokka 4

Kallioalueen yleiskuvaus ja tärkeimmät arvot

Topografialtaan vaihteleva, melko laaja jyrkkärinteistä kallioselänneistä ja niiden välisistä korpinotkelmista ja pelloista koostuva kallioselännejakso, jolla on merkittäviä maisema-arvoja. Pääosin migmatiittisesta kiillegneisistä muodostuvan alueen reunaosien jyrkkärinteiset avokalliopinnat erottuvat puuston seasta lähiympäristöön, muilta osin kallioalue sulautuu ympäröivään metsämaastoon. Selänneiden lakiosien silokalliit ovat yleensä melko pieniä, rakoilun lohkomia selänneitä.

Geomorfologisesti ja maisemallisesti merkittävimmät kohdat sijaitsevat alueen länsi- ja eteläosassa. Samppaanvuoren kaakkoisrinne on louhikkoinen, osin rakoilun porrasmaisesti lohkomia pystyseinämä, jonka tyvellä on suuria kalliopaaseja. Viistojyrkänneisen itärinteen tyvellä on edustavaa lohkareikkoa. Samppaanvuoren laelta avautuu upeita merenlahtimaisemia. Myös alueen sisäiset maisemat ovat vuoren lakiosien avarien silokallio- ja jyrkännemaisemien ansiosta tavanomaista edustavimmat. Biologisesti alue on melko merkittävä, kasvillisuus on kohtalaisen monipuolista, paikoin hieman harvinaisempaa ja monin kohdin edustavaa. Lakiosien laakeilla silokallioilla on mereistä poronjäkälä-kalliotierasammalmosaiikkia sekä oligotrofisia niitty laikkuja. Tavanomaiset kangasmetsät (VT, MT) ovat vallitsevia, mutta Kaitarannan kaakkoisrinteellä on pieni pähkinälehto. Jyrkänneiden kalliokasvillisuus on melko moni-ilmeistä ja ulottuu auringon paisteisista napakyhmyjäkäläkasvustoista kosteiden seinämien valurahkoihin. Vaateliasta kalliolajistoa ei esiinny. Samppaanvuoren lakiosa on paikallisesti suosittu retkeilykohde sekä näköalapaikka.

Luontotyytit

Kallioiden lakialueet kuuluvat Metsälain tarkoittamiin suojeltaviin luontotyyppisiin. Kaitarannan kaakkoisrinteen pähkinälehto on ilmeisesti harvennushakkuissa hävitetty, koska paikalta löytyi vain yksi pienikokoinen pähkinäpensas. Osa alueesta on harvennettu muutamia vuosia sitten.

Käärmeenluolavuori

Arvoluokka 5

Kallioalueen yleiskuvaus ja tärkeimmät arvot

Loivapiirteinen ja kohtalaisesti kumpuileva, meren rannan tuntumassa sijaitseva kallioselännejako, jolla on jokseenkin merkittäviä maisema- ja luonnonarvoja. Alueen sisäiset maisemat ovat luonnontilaisten lakimänniköiden ja jyrkänmuotojen suhteen edustavia, mutta rinteillä hakkuut rumentavat niitä. Lakiosat ovat rakoilun lohkomien, loivasti kumpuilevien selänteiden ja niiden välisten pienten, rämettyvien painanteiden ja notkelmien luonnehtimaa kalliomännikkömaastoa. Silokalliot ovat tavanomaisia. Kallioalueen pohjoisjyrkäne on jäätikön hioma ja hieman porrasmainen, rakoilun lohkoma seinämä. Etelä- ja itärinteellä on kohtalaisen edustavaa Litorinamerivaiheen aikaista rantalohkareikkoa. Alueen pääkivi on migmaattinen kiillegneissi. Alueen biologiset arvot ovat tavanomaisia ja ne ovat kärsineet voimakkaista hakkuista. Karut kangasmetsät ovat vallitsevia, laella on myös edustavaa vanhaa männikköä ja poronjäkälikköä. Jyrkänteillä on lajistoltaan tavanomaista melko kosteaa oligotrofista sammal- ja jäkäläpeitettä, mm. rahkasammalten muodostamia valurahkoja ja kalliopalmikkosammal-kiviturkkisammal-kasvustoja.

Luontotyytit:

Ainakin kallion lakialueet kuuluvat metsälain tarkoittamiin suojeltaviin luontotyyppisiin.

Lakiasuon kalliot

Arvoluokka 5

Hyvin laaja ja osittain soistunut metsäinen kallioylänköalue, joka rajautuu länsireunastaan pelto ja järvimaisemaan. Kallioalue sisältää merkittäviä maisemallisia ja kohtalaisen merkittäviä biologisia arvoja, mutta geologisesti se on melko tavanomainen. Lajiosat on kohtalaisesti kumpuilevaa loivapiirteisten kallioselänteiden ja niiden välisten suopainanteiden luonnehtimaa männikkömaastoa. Silokalliot ovat kohtalaisen pieniä ja rakoilun lohkomia. Kallioalueen luoteisosan laella ja rinteillä on useita kohtalaisen edustavia muinaisen Itämeren Litorinavaiheen aikaisia lohkaraisia muinaisrantoja. Biologisesti alue on kohtalaisen merkittävä. Kasvillisuus on tavanomaista, mutta hieman keskimääräistä monipuolisempaa ja osin luonnontilaisen edustavaa. Inventoinnin jälkeen tehdyt hakkuut ovat pahoin heikentäneet luonnontilaisuutta. Metsätyyppi on pääsin puolukkatyyppin karua kangasta, mutta kallioiden välisissä notkelmissa on melko laajoja räme- ja korpijuotteja. Varsinainen Lakiasuo on kuitenkin ojitettu, eikä ole enää luonnontilainen. Länsirinteen jyrkänteen edustalla on kapea lehtoreunus, jonka lajistossa ei ole kuitenkaan vaateliaampaa kasvillisuutta.

Luontotyytit:

Kallioiden lakialueet ja pienet avosuolaikut kallioiden välissä kuuluvat metsälain tarkoittamiin suojeltuihin luontotyyppisiin. Länsirinteen hyvin pienialainen

kallionaluslehto kuuluu myös metsälain luontotyyppeihin ja se on jätettävä hakkuiden ulkopuolelle.

Kattilavuori

Arvoluokka 5

Kallioalueen yleiskuvaus ja tärkeimmät arvot

Meren rannalla sijaitseva laaja ja länsireunastaan osittain jyrkänteisenä kohoava kallioalue, jolla on merkittäviä maisema- ja luonnonarvoja. Alue on lakiosistaan loivasti kumpuilevaa melko tasaista kalliomännikkömaastoa. Se ei erotu kovin selkeästi ympäristöstään, vain länsireunan rantakalliot näkyvät osittain avokallioina kauemmaksiin. Kallioalueen sisäisiä melko luonnontilaisia kalliomännikkömaastoja voi pitää edustavina. Kivilaji on kvartsidioriitti. Länsireunalla on kiilarakoilun lohkomaa osittain porrasmainen ja jyrkänteinen rinne, joka on paikoin hioutunut. Laella on luonnonmuistomerkkinä rauhoitettu hiidenkirnu. Muuten alue on geologisesti melko tavanomainen kohde. Biologisesti Kattilanvuori on kohtalaisen merkittävä kallioalue, jonka kasvillisuus on melko luonnontilaista ja edustavaa. Lakiosat ovat etupäässä kuusikkoista mustikkatyyppin metsää. Osa siitä kuuluu rauhoitettuun aarnialueeseen. Länsireunan rantakallioilla on melko runsaasti mereisten silokallioiden kasvillisuutta mm. poronjäkäliä-kalliotierasammalkasvustoja ja ologotrofisia kallioniittyjä. Viistoilla silokallioseinämällä on rupi- ja napajäkäläköitä sekä jonkin verran ketolaikkuja.

Luontotyyppit

Kallioiden lakialueet ja pienet avosuolaikut kallioiden välissä kuuluvat metsälain tarkoitamiin suojeltuihin luontotyyppeihin. Suojeltu aarnialue kuten suurin osa kallioalueesta sijaitsee Merimaskun puolella, joten sitä ei tässä selvityksessä huomioida.

Perinnemaisemakohteet

Kolkan tammihaka (Alueen sijainti tuntematon !!)

Peruskarttalehti:

Yhtenäiskoordinaatit:

Pinta-ala: 1,5 ha

Maanomistaja: yksityinen.

Arvoluokka: M-

Arvoon vaikuttavat erityistekijät: harvinainen hakatyyppi (tammihaka)

Perinnemaisematyyppit: haka

Alueen kuvaus:

Tammia kasvava entinen hakamaa sijaitsee Askaisten kunnan lounaisosassa lähellä Velkuan rajaa. Suurten tammien alla on muutamia kuusen taimia, pensaskerroksessa mm. lehtokuusamaa, pähkinäpensasta. Kasvillisuudessa on runsaasti kieloa, sinivuokkoa, kevätlinnunhernettä sekä kohtalaisesti niittykasveja. Huomionarvoisia ovat nurmilaukka ja syyälinnunherne.

Hoitotarve: Kevyt laidunnus estäisi alueen umpeenkasvun.

Huom: Perinnemaisemaselvityksessä (Lehtomaa 2000) aluetta osoittava kartta on virheellinen. Kyseisellä alueella ei kasva yhtään tammea ja kartan osoittaman alueen ympäristö ei vastaa alueesta tehtyä kuvausta. Myöskään lähialueelta ei löydy kuvauksen osoittamaa kohdetta. Ainoa hieman kuvausta vastaava kohde on Jokilan tammi- ja pähkinälehto, joka tosin sijaitsee Lempisaaren puolella.

Auttisten metsälaidun

Peruskarttalehti: 1044 02

Yhtenäiskoordinaatit: ykp:yki 67276:32198, akp:aki 67275:32199

Pinta-ala: 0,8 ha

Maanomistaja: yksityinen

Arvoluokka: P

Perinnemaisematyypit: metsälaidun

Alueen kuvaus:

Askaisten kirkonkylästä kaakkoon Mäkilän tilan eteläpuolella entisen Auttisten kartanon mailla on nautakarjan jaloitteluun tarkoitettu mänty-kuusi -metsälaidun. Laidun on ylilaidunnettu ja eläimet saavat lisärehua useita kertoja päivässä. Pienellä mäentöyräällä on säilynyt huomionarvoisista kasveista sikoangervoa, keltamaitetta, kevättädykettä, mäkikuismaa ja peltovirvilää.

Hoitotarve: Karjaa on tarpeen laiduntaa muilla lohkoilla riittävän kauan, jotta kasvillisuus ehtii palautua ylilaidunnuksesta. Perinnebiotoopilla laiduntaville eläimille ei tulisi antaa lisärehua.

Luontotyypit

Vaikka alueella katajaa jonkin verran kasvaakin ei täytä katajaketo-luontotyypin kriteereitä.

Veräjänkorvan rantalaidun

Peruskarttalehti: 104401

Yhtenäiskoordinaatit: ykp:yki 67266:32186, akp:aki 67254:32183

Pinta-ala: 15 ha

Maanomistaja: yksityinen

Arvoluokka: P

Perinnemaisematyypit: rantaniitty, metsälaidun

Alueen kuvaus:

Rukanaukon länsirannalla Askaisten eteläosassa oleva nautakarjan laiduntama rantakaistale on yhteydessä nurmilaitumiin. Rantalaidun koostuu matalakasvuisesta rantaniitystä sekä useammasta metsäisestä saarekkeesta. Niittyosan kasvillisuus on pääasiassa tuoretta heinäniittyä, ulompana on rönsyrölliä ja meriluikkaa sekä järviruokoa. Havupuuvaltaisten saarekkeitten kasvillisuudessa on metsän ja niityn lajistoa: metsätähti, metsämaitikka, ahdekaunokki, niittynätkelmä ja ahomatara.

Hoitotarve: Rantaniittyä on tarpeen laiduntaa erillään peltolaitumesta, jotta ravinteiden kulkeutuminen rantaniitylle loppuisi.

Alue sisältyy Oukkulanlahden Natura-alueeseen

Louhisaaren rantalaidun

Peruskarttalehti: 1044 01

Yhtenäiskoordinaatit: ykp:yki 67288:32165, akp:aki 67286:32162 Pinta-ala: 2,2 ha

Maanomistaja: yksityinen

Arvoluokka: p

Perinnemaisematyypit: haka

Alueen kuvaus:

Louhisaaren kartanon lounaispuolella valtakunnallisesti arvokkaan Mynämäenlahden maisema-alueen tuntumassa on järeitä tervaleppiä kasvava hakamaa, jota on laidunnettu lampailta 1990-luvun alusta lähtien. Alueen lounaiskulmassa oleva

rantakallio kuuluu myös laitumeen. Keskellä laidunta on venevaja. Hakamaan kasvillisuus on pääasiassa tuoretta heinäniittyä, rannempana on suolavihvilä-meriluikka -yhdyskuntia. Järviruokoa kasvaa kohtalaisen runsaasti.
Hoitotarve: Kohde vaatii säilyäkseen laidunnusta.

Alue sisältyy Mietoistenlahden natura-alueeseen

Vanhakylän rantaniitty

Peruskarttalehti: 104301

Yhtenäiskoordinaatit: ykp:yki 67241:32141, akp:aki 67240:32140

Pinta-ala: 3,3 ha

Maanomistaja: yksityinen

Arvoluokka: p-

Perinnemaisematyypit: rantaniitty, metsälaidun

Alueen kuvaus:

Vuosina 1950-1974 laidunnettu Kaarnastenlahden länsirannan rantaniitty on nykyisin ruovikoitunut ja rehevöitynyt. Vesirajan tiheä ruovikko vaihettuu rannalle päin vihvilä-rantaluikka-merirannikki -yhdyskunniksi ja nämä puolestaan mesiangervokasvustoiksi. Uloimpana rannasta on mäntyvaltainen metsäsaareke, jossa nautakarjan laidunnusvaikutusta ei enää ole näkyvillä.

Hoitotarve: Alueen laidunnus on hyvä aloittaa uudelleen.

Alue sisältyy Oukkulanlahden natura-alueeseen

Luontotyypit

Ei täytä nykytilassaan luonnonsuojelulain kriteereitä suojeltavasta merenrantaniittyluontotyypistä. Alue on pahoin ruovikoitunut ja matalakasvuista rantaniittyä ei juurikaan enää ole. Alueen ennallistaminen vaatii laidunnusta.

Rukan kallioketo

Peruskarttalehti: 1044 01

Yhtenäiskoordinaatit: ykp:yki 67267:32198, akp:aki 67266:32197

Pinta-ala: 0,2 ha

Maanomistaja: yksityinen

Arvoluokka: r-

Perinnemaisematyypit: niitty, kallioketo

Alueen kuvaus:

Askaisten kirkonkylän kaakkoispuolella Vähä-Rukan tilalta 200 metriä itään Lemun rajalla on pieni kallioketo ja sen reunoilla tuoretta ja melko ruohoista heinäniittyä. Huomionarvoisista lajeista esiintyy sikoangervoa ja mäkikuismaa.

Hoitotarve: Niittyosia on tarpeen niittää säännöllisesti.

Luontotyypit

Katajaa jonkin verran, mutta ei välttämättä täytä katajaketo-luontotyypin vaatimuksia.

6. UHANALAINEN LAJISTO

Tässä selvityksessä ei uhanlaista lajistoa koskevia maastoselvityksiä tehty, vaan selvitys on kirjallisuuspohjainen. Lisäksi selvitystä varten selvitettiin Turun Yliopiston kasvimuseolta mahdollisen uhanalaisen putkilokasvilajiston esiintymistä alueella. Lisäksi alueen hyvin tunteva kasviharrastaja Tarmo Virtanen luovutti käyttöni

havaintonsa alueen harvinaisemmasta putkilokasvilajistosta. Osa havainnoista on allekirjoittaneen vuosina 2000 ja 2001 tekemiä.

Uhanalaisuus selvitys koskee vain nisäkkäitä, lintuja ja putkilokasveja. Karttatiedon muodossa esitetään vain uhanalaisuusluokituksessa mainitun isovesirikon (*Elatine alsinastrum*) esiintymispaikka).

6.1 Luonto- ja lintudirektiivilajit sekä uhanalaiset lajit

Yleistä

Alustava luettelo Suomen uhanalaisista lajeista julkaistiin jo v. 1975, mutta perusteellinen arviointi aloitettiin vasta 1980-luvulla. Uhanalaisten eläinten ja kasvien suojelutoimikunta julkaisi luettelon uhanalaisista lajeista vuonna 1986 ja ensimmäinen uhanalaisten eläinten ja kasvien seurantatoimikunnan mietintö julkaistiin v. 1992 (Ympäristöministeriö 1992). Vuoden 2000 uhanalaisuusluokitus julkaistiin kirjallisena vuoden 2001 loppupuolella (Rassi ym. 2001).

Vanhassa luokituksessa uhanalaisten lajien luetteloon otettu mukaan Pohjoismaiden ministerineuvoston käytäntöä noudattaen vain ne lajit, jotka ovat hävinneet Suomesta v. 1850 jälkeen (eli ns. luonnontutkimuksen aikana). Uudessa tarkastelussa (v. 2000) ovat mukana lajit, jotka ovat esiintyneet maassamme v. 1800 jälkeen.

Uhanalaisuudella tarkoitetaan lajin tai sitä alemman taksonin häviämistodennäköisyyttä. Uhanalaisuusluokitusta sovelletaan luonnonvaraisiin populaatioihin, jotka elävät luontaisella levinneisyysalueellaan.

Vuoden 2000 luokituksen rakenne on seuraava (Suomen ympäristökeskus 2000b):

Äärimmäisen uhanalaiset (CR)

Erittäin uhanalaiset (EN)

Vaarantuneet (VU)

Silmälläpidettävät lajit (NT) eivät ole uhanalaisia.

Tämän työn yhteydessä tehty uhanalaisuus tarkastelu on tehty pääosin uuden v. 2000 luokituksen mukaan. Kattavia uhanalaisuus selvityksiä ei Askaisten alueella ole koskaan tehty ja eliöryhmäkohtaiset selvityksetkin ovat koskeneet vain yhtä lajia tai pientä lajiryhmää (mm tammivyöhykkeen hyönteislajistoa on selvitetty lähinnä keruutarkoituksessa). Putkilokasveja on alueella havainnointu hieman tarkemmin ja mm. maskulainen kasviharrastaja Tarmo Virtanen ja allekirjoittanut ovat liikkuneet alueella jonkin verran. Turun yliopiston kasvimuseon tiedot olivat käytössä tätä selvitystä tehtäessä, mutta sieltä saatu aineisto oli varsin niukka.

Työn yhteydessä on pyritty huomioimaan myös luontodirektiivin liitteen IV(a), sekä lintudirektiivin liitteen I Suomessa tavattavat ei-uhanalaiset lajit; erityinen pyrkimys on kuitenkin ollut selvittää edellä mainittujen direktiivien Askaisissa pysyvän kannan omaavat lajit. Muutonaikana tai muuten vain satunnaisesti esiintyvää lajistoa ei ole käsitelty.

Luonto- ja lintudirektiivilajit

Nisäkkäät

Liito-orava (*Pteromus volans*)

Alueella ei Lounais-Suomen ympäristökeskuksen arkiston mukaan ole tiedossa olevia liito-oravareviirejä. On kuitenkin hyvin todennäköistä että lajia esiintyy myös Askaisten kunnan alueella. Sopivan tuntuista ympäristöä on ainakin Myllyvuoren –Lakiasuon maastossa.

Linnut

Lintudirektiivin liitteen I lajit, jotka esiintyvät pesimäaikana Askaisissa

Mustakurkku-uikku (*Podiceps auritus*)

Pesinee Askaisten merialueella, mutta lienee hyvin harvalukuinen pesimälintu.

Kaulushaikara (*Botaurus stellaris*)

Natura-lomakkeiden mukaan kuuluu Askaisten natura-alueiden lajistoon, mutta tuskin pesii alueella. Lajille sopivia laajoja ruovikoita on alueella jonkin verran.

Merikotka (*Haliaetus albicilla*)

Tavataan alueella säännöllisesti ja mikäli kannankasvu jatkuu nykyisen kaltaisena saattaa pesiä tulevaisuudessa Askaisten laajoilla metsäalueilla (esim. Samppaanvuoren alue)

Ruskosuohaukka (*Circus aeruginosus*)

Kuuluu alueen säännölliseen pesimälinnustoon (1-2 paria vuosittain).

Niittysuohaukka (*Circus pygargus*)

Kuuluu alueen säännölliseen pesimälajistoon (1-2 paria vuosittain)

Pyy (*Bonasa bonasia*)

Säännöllinen pesimälaji, jonka tapaa kaikilta suuremmilta metsäalueilta. Kanta tosin paljon aiempaa pienempi

Metso (*Tetrao urogallus*)

Askaisten eteläosassa Lakiasuon ympäristössä on tunnettu metson esiintymisalue. Tämän maastoselvityksen yhteydessä alueella havaittiin yksi metsokoiras. Saattaa esiintyä myös muualla Askaisten alueella.

Kurki (*Grus grus*)

Askaisten alueella pesii useita kurkipareja. Tunnettuja revierejä on ainakin Rukanaukolla ja Livonsaaressa. Kaikki parit pesivät rantaruovikoissa.

Kalatiira (*Sterna hirundo*)

Kuuluu merialueen luotojen pesimälinnustoon. Parimäärästä on ilman inventointeja mahdoton sanoa mitään.

Lapintiira (*Sterna paradisae*)

Saattaa pesiä Askaisten merialueen luodoilla.

Huuhkaja (*Bubo bubo*)

Kuuluu muutaman parin voimin Askaisten pesimälinnustoon. Pesimärauhan turvaamiseksi pesäpaikkatietoja ei julkaista.

Helmipöllö (*Aegolius funereus*)

Kuuluu ainakin hyvinä myyrävuosina alueen pesimälinnustoon ja saattaa olla jopa yleinen.

Kehräätäjä (*Caprimulgus europaeus*)

Kuuluu säännölliseen pesimälinnustoon. Tunnettu esiintymispaikka on Samppaanvuoren metsä- ja kallioalueella.

Harmaapäätikka (*Picus canus*)

Vähälukuinen pesimälaji, jonka parimäärästä on vaikea ilman inventointia todeta mitään.

Palokärki (*Dryocopus martius*)

Esiintyy kaikilla suurilla metsäalueilla. Parimääräarvio 5-10 paria perustuu lähinnä pinta-alaan.

Kangaskiuru (*Lullula arborea*)

Tunnettu reviiri Askaisten ja Merimaskun rajalla Lierannan pohjoispuolella. Tavattiin alueella myös tämän kesän inventoinnissa. Saattaa pesiä myös Samppaanvuoren alueella ja mahdollisesti muuallakin.

Pikkulepinkäinen (*Lanius collurio*)

Kuuluu vakituiseen pesimälajistoon ja pesii ainakin Rukanaukolla. Parimääräarvion antaminen ilman inventointia vaikeaa.

Peltosirkku (*Emberiza hortulana*)

Pesii ainakin Askaisten keskustaaajaman ympäristössä.

Putkilokasvit**Isovesirikko (*Elatine alsinastrum*) VU**

Yksi tai monivuotinen vesikasvi, joka on suuresti harvinaistunut viime vuosina. Saattaa kasvaa myös hiekkakuopissa, mutta vaatii yleensä savisempia pohjia. Askaisten esiintymä sijaitsee Mietoisten rajalla ja luultavimmin suurin osa esiintymästä jää Mietoisten alueelle. Esiintymän nykytilasta ei ole tarkkaa tietoa mutta ainakin muutama vuosi sitten esiintymä oli elinvoimainen (Tarmo Virtanen suul.tiedonanto). Esiintymästä on täytetty Uheks-lomake.

Ketoneilikka (*Dianthus deltoides*) NT

Nopeasti harvinaistunut ketoneilikka kuuluu vielä Askaisissa monen kedon lajistoon, mutta keto- ja laidunalueiden umpeutumisen on hävittänyt lajin laajoilta alueilta.

Rantakatkerok (*Gentianella uliginosa*) VU

Lounais-Suomen ympäristökeskuksen arkistossa on vanha paikkatieto Askaisissa sijaitsevasta rantakatkeroesiintymästä. Esiintymä on hyvin todennäköisesti hävinnyt koska alueella ei enää ole rantaniittyä.

Muut eliöryhmät

Tämän työn yhteydessä ei selvitetty alueen muiden eliöryhmien uhanalaisuustietoja. Erityisesti Lempisaaren ja Livonsaaren tammivyöhykkeellä on runsaasti tammeen sidoksissa olevaa eliölajistoa, joukossa todennäköisesti useampikin uhanalainen laji.

Kirjallisuus

Alalammi, P. (toim) 1988. Suomen kartasto, vihko 141. Kasvillisuus ja kasvisto.-Maanmittaushallitus. Suomen Maantieteellinen Seura. Helsinki. 32 s.

Heikkinen, R., Husa, J.1995. Luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Turun ja Porin läänissä. -Vesi-ja ympäristöhallituksen julkaisuja. Sarja A 210. 317 s.

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T., Uotila, P. 1998: Retkeilykasvio-Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo. Helsinki.

Koskinen, A., Silkkilä, O., Virtanen, T. - Täydentäviä tietoja eräiden linnavuorien ja linnaraunioiden kasvistoista. Käsikirjoitus

Lehtomaa, Leena 2000: Varsinais-Suomen perinnemaisemat. Lounais-Suomen ympäristökeskus. 429 s.

Matikainen, Jyrki ja Lievonon Tommi 2001: Oukkulanlahden kasvillisuus. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen moniste 18/2001. 31 s. +21 s. liitteitä.

Matikainen, Jyrki ja Lievonon Tommi 2000: Oukkulanlahden linnustoselvitys. Biota Oy 12/2000.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. -Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Rautiainen, V-P. & Laine, U. 1989. Varsinais-Suomen uhanalaiset kasvit.- Varsinais-Suomen seutukaavaliitto, Turku. 111 s.

Ryttäri, T. & Kettunen, T. 1997: Uhanalaiset kasvimme. - Suomen Ympäristökeskus. Kirjayhtymä Oy, Helsinki.

Silkkilä, O. & Koskinen, A. 1990. Lounais-Suomen kulttuurikasvistora. - Serioffset

Ympäristöministeriö 1999: Natura 2000 verkoston suomen ehdotus. Suomen ympäristö 299. Ympäristöministeriö, Alueiden käytön osasto, Helsinki 112 s.

Lounais-Suomen Ympäristökeskuksen materiaalia:

- Natura-selvitys 1997 ja siihen liittyvä lisämateriaali 1998, 1999.
- Lehtojensuojeluohjelma
- Soidensuojeluohjelma
- Vanhojen metsien suojeluohjelma
- Perinnemaisemaselvitys